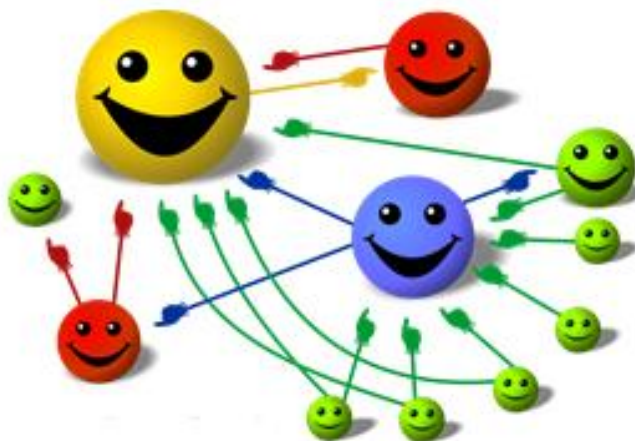

Aliona BRIȚCHI Larisa SADOVEI

Învățămîntul simultan

**Note de curs pentru studenți
în procesul de formare inițială și continuă**

Chișinău - 2014

Lucrarea „Învățămîntul simultan” constuie un suport didactic elaborat în sprijinul cadrelor didactice care își realizează activitatea concomitent cu două, trei sau patru clase în funcție de numărul elevilor. Drept răspuns la contextul educațional provocat de schimbările sociale și economice înregistrate în ultimii ani în sistemul de școlarizare în R. Moldova, a devenit prioritară inițierea și formarea cadrelor didactice pentru această formă de învățămînt.

Tematică dezvoltată în cadrul a patru capitole acoperă problematica învățămîntului simultan cu subiecte teoretice, completate cu activități de învățare, generatoare de cunoștințe și aplicații în domeniu.

Promițătoare, în acest domeniu, este intenția autoarelor de a extinde actualul suport cu texte relevante și modele de proiecte didactice în cadrul unui *ghid metodologic*, elaborat ulterior cu scopul *formării competențelor cadrului didactic pentru activitatea în învățămîntul simultan*.

Aprobat pentru editare de Senatul Univestității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din 18.12.2014 (proces verbal nr.4)

Autori: Brițchi Aliona, Sadovei Larisa

Recenzenți:

CIOBANU Lora

doctor în pedagogie, conferențiar universitar,
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

COJOCARU-BOROZAN Maia

doctor habilitat în științe, profesor universitar
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Brițchi Aliona, Sadovei Larisa

Învățămîntul simultan: Note de curs/ Brițchi Aliona, Sadovei Larisa;
Universitatea Pedagogică de Stat “Ion Creangă” din Chișinău. – Chișinău:
S.n., 2014, (Tipogr. UPS "I. Creangă"). - 151 pag.

100 ex.

ISBN 978-9975-46-212-9

37.091 (075.8)

B.83

CUPRINS

Raționament preliminar	5
I. Învățământul simultan: actualitate și perspectivă	
1.1. Învățământul simultan: aplicație a caracterului social și prospectiv al educației	6
Sesiunea I. Învățământul simultan. Realități	12
1.2. Școala simultană în mediul rural: oportunitate de eficientizare a educației	15
Sesiunea II. Învățământul simultan. Necesitate	19
1.3. Educație în regim simultan: fundamente teoretice	22
Sesiunea III. Educația elevilor în condițiile regimului simultan	28
II. Specificul funcțional privind educația elevilor în regim simultan	
2.1. Premise de consituire a învățământului cu regim simultan de educație	33
Sesiunea IV. Analiza procesului de învățământ în condițiile simultaneității	40
2.2. Aspecte structurale privind constituirea claselor în învățământul cu regim simultan	43
Sesiunea V. Organizarea procesului educațional în condițiile simultaneității. Cuplarea claselor	50
III. Demersul didactic al organizării procesului educațional în învățământul simultan	
3.1. Lecția în învățământul cu regim simultan – formă de organizare principală a activității didactice	53
Sesiunea VI. Formele de organizare a procesului de predare-învățare-evaluare în clasele simultane	63

Sesiunea VII. Pregătirea cadrului didactic pentru lecție în condițiile învățământului simultan	69
3.2. Condiții ale proiectării didactice eficiente în clasele cu regim simultan	74
Sesiunea VIII. Proiectarea didactică în clasele simultane	84
Sesiunea IX. Specificitatea planificării demersului didactic în contextul instruirii simultane	89
IV. Proiectarea și organizarea învățării în clasele cu regim simultan din perspectiva educației centrate pe elev	
4.1. Principiile de organizare a învățării centrate pe elev în clasele cu regim simultan	92
Sesiunea X. Aspectul psihopedagogic al învățământului simultan în condițiile învățării centrate pe elev	99
4.2. Repere teoretice privind strategia activităților individuale în clasele cu predare simultană	102
Sesiunea XI. Activitatea independentă în clasele simultane	113
Sesiunea XII. Diferențierea și individualizarea strategiilor didactice în contextul simultaneității	118
4.3. Strategia învățării interactive în clasele cu regim simultan: metoda proiectului	123
Sesiunea XIII. Strategii didactice interactive în contextul învățământului simultan	130
Sesiunea XIV. Strategii interactive de evaluare în contextul simultaneității	133
Curriculum universitar la unitatea de curs <i>Învățământul simultan</i>	138

Raționament preliminar

*Vreme trece, vreme vine
Toate-s vechi și nouă toate...*
M. Eminescu, Glossa

Un aspect mai puțin cunoscut pentru generația actuală de cadre didactice este forma de **învățămînt**, numită **simultan**. Experiența de mai mult de 200 de ani în România, dar și practicile pozitive ale școlilor cu regim simultan din Franța, SUA, Australia, Canada, Elveția, Suedia, relevă eficiența activităților didactice realizate concomitent cu elevi de diverse vârste în aceeași clasă.

Intenția de a deschide astfel de clase în R. Molodva este una remarcabilă și nobile, dar nouă, constituind de fapt o soluție la contextul educațional dictat de schimbările sociale și economice înregistrate în ultimii ani în sistemul de școlarizare în R. Moldova. Avînd în vedere problema claselor cu număr redus de copii, în special în zonele rurale, Ministerul Educației al R. Moldova elaborează *Instrucțiunea nr. 05 din 06.01.2012 pentru organizarea procesului educațional în clasele I-IV în condițiile activității simultane*, deschizînd prin aceasta posibilitatea redeschiderii oficiale a formei de *învățămînt simultan*. În acest context, inițierea și formarea cadrelor didactice pentru activitatea realizată concomitent cu două, trei sau patru clase în funcție de numărul elevilor, a devenit una foarte importantă și semnificativă.

Lucrarea "Învățămîntul simultan" constituie un suport științifico-metodologic pentru studenți în problematica acestui tip de învățămînt, reflectînd *specificul funcțional privind educația elevilor prin aspectele structurale de constituire a claselor, principii specifice și demersuri didactice ale organizării procesului educațional, strategia realizării activităților individuale și interactive în clasele cu regim simultan*.

În completarea subiectelor dezvoltate în lucrare, ulterior, va fi propus studenților un **ghid metodologic** cu texte relevante și modele de proiecte didactice, elaborate cu scopul *formării competențelor cadrului didactic pentru activitatea în învățămîntul simultan*.

Autorii

I. ÎNVĂȚĂMÎNTUL SIMULTAN: ACTUALITATE ȘI PERSPECTIVĂ

Concepte cheie: educație simultană, învățămînt simultan, școală simultană, clase cu regim simultan, predare simultană.

1.1. Învățămîntul simultan: aplicație a caracterului social și prospectiv al educației

Studiul acestei teme va permite studenților:

- să definească noțiunea de învățămînt simultan și școală simultană;
- să dezvăluie caracterul social prospectiv al educației simultane;
- să analizeze fundamentele teoretice ale învățămîntului simultan;
- să descrie eficientizarea educației în mediul rural – organizarea învățămîntului simultan.

Informație generală

Societatea modernă astăzi se caracterizează prin cuvîntul cheie – „schimbare”, iar domeniul educației este primul care este supus schimbării într-o măsură mai mare decît celelalte domenii ale vieții publice, căci prin esența sa, procesul didactic este supus schimbărilor, înnoirilor permanente. A conduce copilul de la stadiul de ființă cu disponibilități largi dar latente, la stadiul de persoană formată, autonomă și responsabilă, este un proces complex, acesta participînd, inevitabil, la orice mică modificare în calitate de membru al societății.

Procesul educațional nu este doar acțional, practic, ci pornește de la acțiuni concrete, înlănțuite în activități complexe, care, selectate după anumite principii și criterii valorice, conduc la modelarea și dezvoltarea copilului care să corespundă cerințelor sociale prezente, dar care să fie capabil să se adapteze schimbărilor sociale ce pot interveni.

Caracterul social al educației se exprimă, în esență, prin independența și corelațiile ce se stabilesc între educație și societate. Educația se desfășoară doar în cadrul societății; a apărut odată cu societatea umană și va continua să existe de-a lungul întregii evoluții a acesteia, supunându-se legilor generale de dezvoltare a societății. Ideile care orientează practica socială a educației și formele ei de organizare sunt condiționate întotdeauna de exigentele societății, care îi oferă, totodată, valorile care urmează să fie asimilate și interiorizate de noile generații. La rîndul ei, educația joacă un rol activ în dezvoltarea societății, prin funcțiile pe care le exercită: culturale, economice, de integrare socială etc.

Schimbându-se cerințele societății, se schimbă atît scopurile, cît și conținutul educației, metodele și formele de organizare. În condițiile actuale ale accelerării ritmurilor de evoluție a vieții socio-profesionale, orientarea prospectivă presupune revizuirea continuă a unor obiective educative și stabilirea unor noi ierarhii în interiorul lor. Nu înseamnă neapărat abandonarea valorilor trecutului, dimpotrivă, valorile esențiale și perene ale istoriei servesc ca temelie la construirea viitorului. Această orientare presupune:

- explorarea anticipativă a cerințelor de viitor, specifice diferitelor domenii ale activității social-umane;
- luarea în considerare a discontinuităților probabile în ceea ce privește direcțiile de dezvoltare viitoare;
- identificarea unor modele educaționale apte să satisfacă noile exigente.

În virtutea acestei orientări pronunțat prospective se scotează pe o interacțiune mult mai strînsă între sistemele de educație și societate, pe o mai bună orientare a dezvoltării educației potrivit dezvoltării sociale și individuale.

Sistemul de învățămînt modern, care operează în condițiile socio-economice dificile, astăzi are nevoie de sprijinul și asistența statului. O atenție deosebită trebuie să fie acordată școlilor din mediul rural, care, în ultimii ani, din mai multe motive (socio-economice, demografice) numărul acestora s-a redus considerabil. Școlile primare cu clase formate din elevi de vîrste diferite caracterizează învățămîntul mediului rural din cele mai multe sate. Poziția și nivelul de funcționare a acestor școli în societatea modernă este determinată de faptul, că școala rămîne un factor important în viabilitatea și dezvoltarea zonelor rurale, activitățile școlare

influențând în mod semnificativ asupra problemelor sociale și demografice în localitate.

Statul are obligația de a asigura în fiecare localitate unități de învățământ pentru formarea și educarea copiilor. Având în vedere faptul că în școlile rurale sunt puțini copii de aceeași vîrstă pentru a forma clase complete, apare necesitatea de a se deplasa în alte localități pentru a urma școala. Vîrsta elevilor din clasele I-IV (6 și 10 ani) solicită eforturi suplimentare, nu doar de deplasare zilnică, fiind obligatorie internarea într-un campus școlar în perioada de așteptare a transportului sau plasarea în familii timp de o săptămână.

În diverse influente complexe asupra elevului, școală se află printre factorii cei mai activi în formarea personalității în perioada de maturitate psiho-socio-biologică. La această etapă de maturitate a copilului, școala devine mediu important în cunoaștere, comunicare și de activitate a elevului, unde își acumulează cunoștințele de bază, dobîndește cunoștințe și abilități vitale necesare pentru dezvoltarea deplină a personalității între 6/7 și 15 ani [5, p. 52].

Factorii sociali și personali sînt de complementare reciprocă. L.V.Bayborodova subliniază impactul factorilor individuali cu privire la dezvoltarea personalității elevilor din mediul rural nu în izolare, ci cu un caracter de integrare [4].

Școala simultană este considerată o inovație a sistemului de învățământ modern, care pune problema *identității instituției de învățământ cu regim de studii realizat concomitent în clase de elevi de diferite vîrste școlare*.

În mod strategic de dezvoltare teoretică și metodologică a școlilor simultane este o problemă relevantă și încă nerezolvată. În ultimii ani, numărul de școli cu un contingent mic de elevi variază, acestea sunt școlile incomplete, cu clase mixte, fiind numite **școli cu regim simultan**. Anume aceste condiții - *școală cu integrare a două, trei sau patru clase într-un spațiu comun pentru lucru cu un singur profesor* – încurajează organizarea procesului de învățământ în condiții specifice, la modificările tipurilor și structurii de clase, metode și mijloace de învățare. Terminologia acestui domeniu variază, **simultan** fiind conceptul de bază, creînd interpretări de tipul: **școală cu predare simultană, educație simultană, învățământ simultan, clase cu regim simultan etc.**

Școli cu regim simultan există și în Franța, SUA, Australia, Canada, Elveția. De exemplu, în Suedia, pedagogii s-au convins pe propria experiență, că îndepărtarea din copilărie de satul natal, duce la indiferența față de Patria lor. În America, o școală mică „ține” un oraș mic, gospodării de ferme. Există cercetări speciale ce au demonstrat că o școală primară mică este un fenomen tipic mai multor state, ce au un efect pozitiv asupra societății. Guvernul sprijină școlile mici și consideră că acestea sunt mai potrivite pentru copiii de la 6 la 10 ani, iar calitatea predării nu diferă de învățământul tradițional. Aceste școli în primul rând sunt furnizate cu manuale și materiale didactice pentru elevi, se organizează excursii gratuite prin țară etc. *Obiectivul strategic* al activității didactice al unei școli moderne din mediul rural cu regim simultan în aceste țări, absolut favorabile și țării noastre, este de *a crea condiții pentru educația unei personalități viabile, pe deplin pregătită pentru o viață independentă și muncă într-o societate democratică pe piața economică.*

Predarea simultană există în *învățământul românesc* de circa 200 de ani, deci, în acest domeniu acumulându-se o experiență bogată. Îndrumarea acestor școli s-a făcut cu mai mare atenție pînă cu cca 50 de ani în urmă, după care nu s-a mai dat o atenție specială, de aceea activitatea a pierdut din calitate, iar unele cadre didactice nu au mai urmărit specificul acestui tip de predare, care au dus la scăderea eficienței, menționează V.Molan [1, p. 6]. Clase cu învățământ simultan funcționează, în special, la nivelul învățământului primar din zonele rurale. Totuși, în unele localități, se desfășoară și în învățământul gimnazial și în orașele multiculturale, unde sunt copii de alte naționalități într-un număr resus pentru formarea claselor școlare.

Legea Educației Naționale din România din 10 ianuarie 2011, care a intrat în vigoare la 9 februarie, 2011 [3] nu mai prevede învățământ simultan. Din această cauză, reprezentanții Inspectoratelor Școlare încearcă să reducă numărul unităților de învățământ în care copiii de clase diferite învață în același timp. Elevii afectați de această măsură sunt din mediul rural, fiind nevoiți să facă naveta sau să meargă mai mult pe jos pentru a ajunge la ore. În conformitate cu prevederile Ordinului Ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului nr. 3.753/2011 din 2 februarie 2012 [2] privind aprobarea unor măsuri tranzitorii în sistemul național de învățământ, în temeiul art. 3 și 13 din Legea educației naționale nr.

1/2011, cu modificările și completările ulterioare, se aprobă *Metodologia de organizare a claselor din învățământul preuniversitar în regim simultan*.

Noua metodologie permite organizarea claselor în regim simultan în învățământul primar și în cel gimnazial și nu astfel de organizare în învățământul liceal, profesional sau postliceal. De regulă, în învățământul primar gruparea elevilor în clase organizate în regim simultan se face pentru clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a, respectiv pentru clasa a III-a și clasa a IV-a. În învățământul gimnazial, gruparea elevilor în clasele organizate în regim simultan se face pentru clasa a V-a și clasa a VII-a, respectiv pentru clasa a VI-a și clasa a VIII-a.

Drept răspuns la misiunea școlii privind caracterul social și prospectiv al educației, Ministerul Educației din R. Moldova elaborează ***Instrucțiunea privind organizarea procesului educațional și aplicarea curriculumului modernizat pentru clasele I-IV în condițiile activității simultane*** (aprobată prin ordinal nr. 05 din 06 ianuarie 2012), ***experiență nouă pentru republică***, dar abordată drept o componentă esențială a societății, prin care școala trebuie să concentreze impactul pedagogic asupra sistemului de relații în societate. Totodată, această formă de organizare va permite reglementarea în mod specific, nu doar a procesului de învățământ din școală, dar, de asemenea, va atrage elevii la participarea activă în rezolvarea problemelor economice și culturale de la o vîrstă fragedă, pentru a-i atrage în afacerile satului, formîndu-le astfel un sens de apartenență și responsabilitatea pentru țara natală.

Bibliografie de baza:

1. Molan V. Managementul învățământului simultan www.ruralwings-project.net/portal/shared/workpackages/back-up/multigrade_classroom_management_ro_ver.pdf/download
2. Monitorul Oficial Nr. 86 (md). Ordinului Ministrului educației, cercetării, tineretului și sportului nr. 3.753/2011 din 2 februarie 2012.

3. Monitorul Oficial Nr. 18 (ro). Legea Educației Naționale din România, din 10 ianuarie 2011.
4. Байбородова Л.В. Воспитание и обучение в сельской малочисленной школе: учеб. Пособие. Ярославль: ЯГПУ им.К.Д.Ушинского, 2004. 357 с.
5. Бочарова В.Г., Гурьянова М.П. Концепция системной модернизации сельской школы России.//Развитие системы образования в сел. социуме Москва: ИПСР РАО, 2002. 52 с.

Bibliografie suplimentară:

1. Instrucțiunea privind organizarea procesului educațional și aplicarea curriculumului modernizat pentru clasele I-IV în condițiile activității simultane aprobată prin Ordinul nr. 5 din ianuarie 2012;
2. Подласый И. П. Педагогика начальной школы. Москва: ВЛАДОС, 2008. 210 с.

SESIUNEA I

ÎNVĂȚĂMÎNTUL SIMULTAN. REALITĂȚI

Studiu individual: Particularitățile procesului educațional în învățămîntul simultan (Instrucțiune).

Competențe cognitive și instrumentale:

1. Explicați în baza celor studiate în ce constă specificul ”schimbării” în domeniul educației rurale.
2. Completați lista conceptelor-cheie ale capitolului *Învățămîntul simultan: actualitate și perspectivă* cu cel puțin trei noțiuni.
3. Elaborați o definiție de lucru a *învățămîntului simultan*, utilizînd cel puțin trei concepte-cheie ale temei *Învățămîntul simultan: aplicație a caracterului social și prospectiv al educației*.
4. Elaborați un eseu structurat ce nu va depăși 100 de cuvinte, demonstrînd necesitatea implementării învățămîntului simultan în Republica Moldova.
5. Distingeți caracteristicile învățămîntului simultan. Analizați avantajele și dezavantajele *învățămîntului simultan*. Constatați care sînt mai multe și cum influențează asupra educației elevilor din mediul rural.

Avantaje	Dezavantaje
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

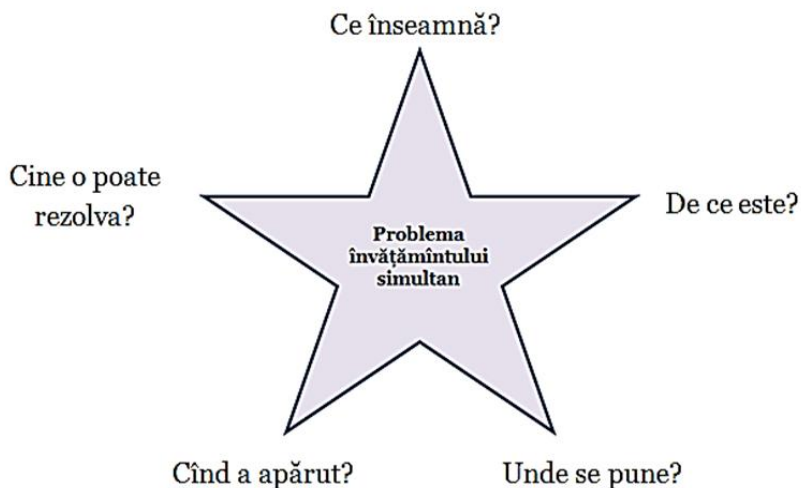
Competențe interpersonale:

1. Formați grupe a câte șase persoane. Analizați conținutul temei *Învățămîntul simultan: aplicație a caracterului social și prospectiv al educației* în baza procedurii Phillips 6/6.
2. Sintetizați punctul de vedere propriu despre învățămîntul simultan sub forma unui eseu, aplicînd tehnica *6 De ce?* Construiți explicația în jurul fiecărei idei propuse de dvs.

Competențe investigaționale :

1. Realizați un studiu al școlii din localitatea de baștină/ altă școală cu regim simultan pentru a constata realitatea organizării învățămîntului simultan.
2. Folosind tehnica *Explozia stelară*, cercetați problema învățămîntului simultan. Ca să nu se limiteze numărul de întrebări, steaua poate avea 5-7-9 colțuri.

Autoevaluare:

Estimați timpul de studiu individual rezervat activității pregătirii
subiectelor de sesiune (minute):

1. Descifrarea și studiul notițelor de curs	
2. Studiu pe baza suportului de curs	
3. Studiul bibliografiei minimale indicate	
4. Documentare suplimentară în bibliotecă	
5. Documentare pe INTERNET	
6. Realizarea sarcinilor	
7. Discuții/consultații în grup, cu colegii	
TOTAL timp studiu individual Sesiunea I	